

Mirasçılar Dikkat !

Mirasın Reddi ve Varlığın Beyan Süresi Arasında Çelişki Var

Doç. Dr. Ersan ÖZ - PAU İ.İ.B.F. Maliye Bölümü Mali Hukuk A.B.D.

<http://www.muhasibetr.com/> – 25.07.2013

Hayatın keskin gerçeği ölüm. Düşüncesi bile sarsıyor insanı. Benjamin Franklin'in de ifadesiyle "hayatta iki şey kesin: biri ölüm, diğeri vergiler". Bu cümleleri okuyanlar ölüm ve dışsallıklarını yazacak zannedebilirler ama o bahsi uzmanlarına bırakarak, ölüm sonrası mali yansımaları ilişkin varolan bir hususu tartışmaya açmak istedik.

Medeni kanunun 606. Maddesi mirasçılarının mirasın reddini isteyebilecekleri süre konusunda aşağıdaki hükme havidir.

"Madde 606- Miras, üç ay içinde reddolunabilir.

Bu süre, yasal mirasçılar için mirasçı olduklarını daha sonra öğrendikleri ispat edilmedikçe MİRAS BIRAKANIN ÖLÜMÜNÜ ÖĞRENDİKLERİ; vasiyetname ile atanmış mirasçılar için miras bırakanın tasarrufunun kendilerine resmen bildirildiği tarihten işlemeye başlar."

Alıntılanan Medeni Kanun 606. Madde hükmünden de görüleceği üzere medeni kanunda mirasın reddi için öngörülen 3 aylık süre, bilinenin aksine ölümün gerçekleştiği tarihten itibaren değil, ÖLÜMÜN YASAL MİRASÇILAR TARAFINDAN ÖĞRENİLDİĞİ TARİHTEN BAŞLAMAKTADIR.

Oysa vergi kanunlarındaki veraset ve intikal vergisine ilişkin mirasçılarının yükümlülüklerini yerine getirmeleri için düzenlenen süre medeni kanun düzenlemesinin aksine, ÖLÜMÜN ÖĞRENİLDİĞİ TARİHİ DEĞİL ÖLÜM TARİHİNİ ESAS ALMAKTADIR.

Konuya ilişkin olarak 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu'nun 9'uncu maddesinin 1'inci fıkrası hükmüne göre" veraset ve intikal vergisi beyannamesi; ölüm Türkiye'de meydana gelmiş ise mükelleflerin Türkiye'de bulunmaları halinde ÖLÜM TARİHİNİ İZLEYEN 4 AY İÇİNDE, muris ve mirasçılardan birisi Türkiye'de diğeri yabancı bir ülkede ise 6 ay, hem muris hem de mirasçılar ayrı ayrı yabancı ülkelerde iseler 8 ay içinde verilmektedir."

Her iki kanunun aynı konuya ilişkin olarak içerdikleri düzenlemeler sürelerin başlangıcı konusunda bir paralellik göstermemekte, ölüm vakiasının veraset ve intikal vergisi beyannamesi vermekle yükümlü mirasçılar tarafından ölüm tarihinden çok sonra öğrenilmesi (ki bu haller ülkemizde mirasla alakalı uyuşmazlıklarda sık rastlanılan bir durumdur), beyanname vermekle yükümlü mükellefler açısından büyük mağduriyetlere neden olabilmektedir.

Miras bırakanın ölümünü ölüm tarihinden yıllar sonra öğrenen mirasçı, Medeni kanun 606. Madde hükmü uyarınca ölümü öğrendiği tarihten itibaren 3 ay içinde Sulh Hukuk

Mahkemesine yapacağı beyan ile mirası reddetme hakkına sahip iken, ölüm tarihini bilmediği ve yıllar sonra ölüm vakiasını öğrendikten sonra mirası reddettiği ve hiçbir menkul veya gayrimenkul elde etmediği mirasla ilgili olarak, 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu'nun 9'uncu maddesinin 1'inci fıkrası hükmüne göre ÖLÜM TARİHİNDEN itibaren 4 ay içinde beyanname veremediği için genel usulsüzlük ve vergi ziyai cezası ile muhatap olabilmektedirler (bu iki ceza birarada kesilmesi gereken durumlarda miktar itibariyle ağır olanı kesildiği için sadece vergi ziyai uygulanır).

7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu'nun 9'uncu maddesinin 1'inci maddesi mükellefe YÜKÜMLÜLÜK yüklemekte ve bu yükümlülüğü, mükellef mirasçının ölüm vakiasının bilmeme ihtimalini göz ardı ederek ÖLÜMDEN İTİBAREN 4 AY İÇİNDE yerine getirmesini emretmektedir.

Oysa konuya ilişkin olarak Medeni Kanun 606. Madde hükmü mirasçıya mirası reddetme gibi bir HAK tanımakta ve bu hakkı kullanma süresini de mirasçının ölümden haberi olmama ihtimalini göz önünde bulundurarak, ÖLÜMÜ ÖĞRENME tarihinden itibaren 3 ay içinde kullanılabileceğini hüküm altına almaktadır.

Aynı konuya ilişkin olarak Medeni Kanun mirasçıya mirası reddetme gibi bir HAK vermekte ve bu hakkı kullanma süresini düzenlerken mirasçının lehine bir yorumla ölüm vakiasını ÖĞRENME TARİHİNİ esas alırken, konuya ilişkin olarak mükellef mirasçıya veraset ve intikal beyanamesi vermek gibi bir YÜKÜMLÜLÜK getiren ve bu yükümlülük yerine getirilmediğinde çeşitli cezai yaptırımlara bağlayan vergi kanunlarının, bu yükümlülüğü yerine getirme süresini düzenlerken mükellefin aleyhine bir yorumla ÖLÜM TARİHİNİ esas alması uygulamada mükellefin mağduriyetine neden olabilmektedir.

Miras bırakanından kendisine değeri 200.000TL olan 2 adet gayrimenkul kaldığını öğrenen mirasçı, aynı miras bırakanının çeşitli bankalara 300000TL borcu olduğunu öğrendiğinde terekenin aktifinin pasifini karşılamaması nedeniyle genellikle mirası reddetme hakkını kullanmakta böylelikle miras bırakanından kalan 200.000TL değerindeki gayrimenkulleri alamasa da 300.000TL'lik banka borcundan da sorumlu olmamaktadır. Mirası reddetme hakkını ölümün üzerinden yıllar geçmiş olsa bile ölümü öğrendiği tarihten itibaren 3 ay içinde kullanıp banka borçlarından kurtulabilirken, ölüm tarihinden itibaren 4 ay içinde veraset ve intikal beyanamesi vermediği için çeşitli cezalar ödemek zorunda kalmakta, bu durum ise hiçbir gelir elde etmediği bir mirasa ilişkin olarak beyanname vermediği için usulsüzlük ve vergi ziyai cezası ödemek zorunda kalmak gibi hakkaniyete aykırı bir duruma yol açmaktadır.

Örneğin dedesinin tek mirasçısı olup Türkiye'de yaşayan ve dedesi ile görüşmeyen bir torunun, 1.1.2000 tarihinde vefat eden dedesinin vefatından 1.1.2010 tarihinde haberdar olduğunu düşünelim. Bu halde torun için vergi kanunlarınca veraset ve intikal vergisi beyanamesini vermek için kanuni süre ölüm tarihinden itibaren 4 ay olup bu süre 1.5.2000 tarihinde dolmaktadır. Bu tarihe kadar torun beyanname vermezse, beyanname

vermemenin hukuki sonuçlarına katlanmak durumunda olup, yukarıda bahsettiğimiz cezalara muhatap olacaktır.

Diğer taraftan veraset ve intikal beyannamesi verdirilmesindeki gayenin torunun dededen kalan mirastan elde ettiği gelirin vergilendirilmesi olduğu, dedesinin vefatını 1.1.2010 tarihinde öğrenen torunun mirası reddetme süresi ölümü öğrendiği tarihten itibaren 3 ay olup yani 1.4.2010 tarihine kadar reddebileceği, bu tarihe kadar reddetmeyi ihmal etse dahi mahkemeden mirasın hükmen reddinin tespitini istemek suretiyle mirası hükmen reddettirebileceği, bu yollardan herhangi biriyle reddetmesi durumunda, 10 yıl önce(1.1.2000 tarihinde) gerçekleşmiş ve medeni kanunun kendisine tanıdığı hak nedeniyle 10 yıl sonra mirası reddettiği için hiçbir gelir elde etmediği bir miras(dedesinin ölümü) olayına ilişkin olarak, Vergi Kanunları uyarınca 10 yıl önce(ölüm tarihinden itibaren 4 ay içinde(1.5.2000 tarihine kadar) veraset ve intikal beyannamesi vermemesi(daha doğru tabirle ölümden haberdar olmadığı için verememesi) nedeniyle hukuki müeyyidelere ve usulsüzlük cezasına muhatap olacağı gibi bir durum ortaya çıkmaktadır.

Özetle bu halde mirasçının ölümden haberdar olduğu tarihten itibaren 3 ay içinde reddettiği ve hiçbir gelir elde etmediği ve belki de haberdar dahi olmadığı bir mirasla ilgili olarak, örnek olayda olduğu gibi 10 yıl önce beyanname verilmediğinden bahisle yaptırıma tabi olunması gibi çelişkili bir durum ortaya çıkmaktadır.

Bu hal ise her iki kanundaki sürelerin, birinde öğrenme tarihinden, diğerinde ise ölüm tarihinden başlatılmasından kaynaklanmaktadır. Bu durum ise mükellefler bakımından çelişkili bir hal olup çeşitli mağduriyetlere yol açma ihtimali bulunmaktadır.

Cümlelerimizi bağlayacak olursak; toplam vergi tahsilatı içindeki payı binde 7'leri aşmayan, verilen beyannameler üzerinden genelde ödenecek vergi doğmayan (istisnalar yüksek), şu an itibarıyla vergi dairelerine kırtasiyecilik yaptıran veraset ve intikal vergisi kanununun beyana ilişkin maddesi ile Medeni Kanun'un mirasın reddini düzenleyen maddesi arasındaki çelişkinin giderilmesi hem birbiriyle paslaşan kanunlar arasındaki uyumu sağlama, hem de bu alandaki yükümlülüğü yerine getiren mükelleflerin mağduriyetini giderme açısından faydalı olacaktır.